

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ 1-дэхи ЗАРЛАЛГЫН Х СЕССИ

Нүхэр А. Г. Зверевэй элидхэлэй үргэлжэлэл

Бюджеттэ номоллогье нйм эхээр дэ- шэнэ болгоно ябадал хаала хамгай гү- рүүн гитлеровскэ хандаргагшадтай са- зуураар ээрхэжэ байһан районуудтай хандаргагшад ажайлзбэрин, транспор- тудер ба байра байдлай ажахы шэнээр бодхооко гэжэ нүхэр Сталипын нэрэмжэ- гэ шухалд үүргэ бэлдүүлжэ ябадалтай колбогдуулагдай байх юм.

1944 ондо Донбассе, урда зүгэй ме- талдургие, түмэрзамай транспортые, кол- хоолууд ороондо болон МТС-уудые нэргэжэ бодхооко хэрэгтэ эхэсэн мүнгэ гаргалхаар хараалдана. Немескэ эзэмдэлтэнь сүлөөлэгдэнэ районуудтай ажахы нэргэжэ бодхооко ябадалда 1944 ондо дүн хамта 16 миллиард шахуу тү- хэриг гаргалхаар хараалдана.

Арадай ажахыда зориулагдһан мүнгэ, гаргалхануудай урған бадал капитална барилгануудта мүнгэн номоллогын эхэ болгоно, ушарһа эхэнхидэ болон. Капи- тальна барилгануудта гүрнэй бюджетдэ гаргалхагдаха мүнгэн дүн хэмжэнь 1944 ондо 20.786 миллион түхэригөөр ха- раалдана.

Энэ мүнгэн соо капитална барилгануудта үгтэхэ байһан амортиза- ционо мүнгэн, ажахын эмхи зурганууд- дай олзонууд, мүн бага тус барилгын доторой ресурснууд ороногүй.

1944 ондо үйлдэбэрин хэмжээнэй эхэ болохотой тааралдуулан ажахын эмхи зургануудтай өмнөдүнх мүнхэ эрлэтые 4.5 миллиард түхэригөөр, тэрэн соо гү- рнэй бюджетдэй мүнгөнөө 2 миллиард түхэригөөр дэшилүүлжэ гэжэ хараалаг- данхай.

1944 ондо бюджет сооноо арадай ажа- хыда мүнгэ номолко хэрэгтэ гаргалхаа айхбатар эхэ гаргалханууд хада гүрнэй мүнгэн зөөригөө гаргалхагдаха хатуу шанта алмалта хэжэ асуудалнуудта анха- ралаа эхээр хандуулаха ябадалые эринэ.

Капитальна хүдэлмэринүүдэй түсбиде гүйсэхэдхэ ба арадай ажахыда зориу- лалгдһан эхэжэн бюджеттэ номоллогые зүбөөр хэрэглэжэ ябадал хаала советскэ гүрнэй сэрэгтэй ба экономика хуэс шадалье саашадан бүхжүүлжэ ябадалда туһалха болоно.

Арадай ажахын халбарянуудта алмалта хэжэ эхэжэн резервууд, олзо эхээр оруулха эхэжэн аргаболожонууд байха юм. Гэбэнь, энэ умарше предпрятни болон ажахын эмхи зургануудай бүхи

финансоо аппарат иматта хайнаар хүдэл- мэрлэхэ зэргэтэй. Энэ хэрэгтэ мүн ажал- шадай депутатуудай нотагай соведүүдэй зүгһөө тон эхэ анхарад хандуулагдаха еһотой.

Бюджетэй орлодо гүрнэй урһалам- жанууд нилээд эхэ үүргэ дүүргэхэ юм. Гүрнэй урһаламжануудые амжалтаттай- гаар тараха ябадалда советскэ патриот- ик али тодоор хэрэглэдэ байна.

Гүрнэй урһаламжануудһаа орохо мүнгэн 1944 ондо 30.3 миллиард түхэригээр тухайлалда. Тэрэнһэнэ арал зоний дунда захилта хэжэ урһаламжануудые тараха ябадалһа 21.7 миллиард түхэриг, колхоз болон олооборилгын артелинууддэ дунда таража 2.1 миллиард түхэриг, нөөсөлтэй кассануудар худалдагшад аб- талгад урһаламжануудһаа, тухай нөөсөл- тэнуудһэ 4 миллиард түхэриг оруулагда- ха юм.

Республиканскэ ба нотагай бюджетүүд нотагай бюджетүүд ба нотагай бюджетүүд тү, али 41.6 процентээр нэмһэн байна.

Социальна хангалдаа харгалгадан бюджеттэ номоллого 1943 ондо 12.4 миллиард түхэриг байһана 1944 ондо 15.4 миллиард түхэриг хүртэр эхэ бол- годгоо гэжэ гү, али 3 миллиард түхэриг- гөөр гү, 24.2 процентээр нэмһэгээ. Энэнь гол түлээ сэрэгтэй албахагшанарта болон тэднэй гэр бүлнээр түлээлгэжэ байгаа пенси ба тубаламжануудай урған дээр- рһээ болоо. Пенси ба тубаламжын мүнгэн түлээлгэжэ хамта сэрэгтэй алба- хагшанарай гэр бүлнээртэ нэлөөгөр, квартирһа түлбэрээр, үхибүүднэнь нур- гуулинуудта, техникумүүдтэ ба вузуудта нургаа тублөөнэй талаар эхэжэн хүн- тэйднүүдтэ үгтэһэн байна гэжэ.

Эхэ ороноо хамгаалагшад гэр бүл- нэр тухай үдэр бүрийн анхарад оролд- го болбо гүрнэй пенси, тубаламжанууд- ые тогтооноор ба хүнлэгэлднүүдтэ олодогдоноор хизарлагдангүй. Улаан Армида арал зоний үзүүлжэ байһан үрэн тубаламжын дотор сэрэгтэй алба- хагшад гэр бүлнэрье материалнаар хангаха болон байдал худалдаа түхи- нүүдхэ ябадал тухай нуури эзэлнэ.

1944 ондо республиканскэ ба нотагай бюджетүүдэй бүхи хэмжээнэ 36 милли- ард түхэригээр тогтоогдоо. 1943 онтой сасуулахда 10.6 миллиард түхэригөөр

Энэ бюджетые союзна республиканууд дээр хуважа тодорхойлоодо (миллион түхэригөөр) нимэ байла:

Нүхэд депутатууд! Танай баталамжад табигданан гүрнэй бюджет болбо 1944 ондо манай оройн урда табигданан гол зорилгонуудые харуула. Бюджетые ам- жалтаттайгаар гүйсэхэхэ ябадал хадаа бүхи үлбэн газар ба ажахын эмхи зур- гануудһаа бюджетдэй үрлэжэ өһөндөгөө уялтануудые сэрбээр гүйсэхэхэ болон мүнгэн зөөригөө гэмтэгаар гаргалхаа хэрэгые эринэ

Кяхтын аймагтэй колхозууд машин эмсэгүүд, илангата селжэнүүдэй захир- не угаа эхээр унжатаруула.

Пинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- ябуулгануудта хараалгаданан бюджеттэ номоллогонуудай нилээд эхэжэн хүбин немескэ булимтаргагшадһаа сүлөөлэгдэ- рһэн районуудтай соёл болбосорлой албан газарнуудые шэнээр байгуулаха ябадалда гаргалхагдаха болоно.

1944 ондо нэргэжэ бодхооко хүдэлмэ- рин хэмжээнэ үшөө эхээр ургаха юм. Энэ жэжэй нүүлдэ фашистка эзэмдэл- гһэнэ сүлөөлэгдһэнэ областнуудтай нургуулинуудта 4.3 миллион нургаагад нургаагдаха, 86 вуз ба 312 техникум, 79 театр ба 1372 киноустаноконууд, хэдэн зуугаад ба мянгад соёл болбосорлой гэгээрэлэй, шажалхы ухаанай ба эмэл- гын газарнууд хүдэлмэрлэхэ байна

Союзна республикануудай бюджетүүдэй гаргалгын бүхи хэмжээнэй 71.1 про- центһи гү, али 25.6 миллиард түхэригтэй нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуул- гануудта зориулагдана. Үнэртэжэ жэл- тэй жэжбэлд нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудта хараалгаданан гар- гашанууд 7.5 миллиард түхэригөөр гү, али 42.1 процентээр эхэ боллоо.

али 66.2 процентээр урга. Эрүүлхэ хам- гаалха хэрэгтэ зориулагданан гаргал- ханууд 7.5 миллиард түхэригтөө 9.2 мил- лиард түхэриг хүртэр гү, али 22.3 про- центээр дэшилүүлэгдэхэ байна.

Дайсаные эсэслэ бутэ сохтын ту- лада советскэ арал болбол өөрыгөө Улаан Армида тубаламжажа үшөө ша- нгалдаха, советскэ гүрнэй бүхи хүсэ шадалье, бүхи ресурснуудые элсүүлжэ байна.

Энхиди колхозууд заһабарилгагшад, той плуг, борнойнуудайга хэжэ ху- бинтэй заһабарилганыһаа наа оройдо ИР селжэ заһабарилгын байх юм. Селжэ- нүүднэ заһабари хэжэ хүшээрүрөө бэшэ олон юм гү, гэхэдэ тиньшэе бэшэ дунда зэрээр колхоз бүхэнэй 3.5 селжэ хүртэнэ.

Захиргаанай хэрэгтэ зориулагданан гаргалханууд 1944 ондо 6.7 миллиард түхэригээр тодорхойлогдоо, тэрэнһэнэ союзна бюджетдээр 2.3 миллиард түхэриг ба союзна республикануудай бюджетдээр 4.4 миллиард түхэриг болоно. 1943 онтой

жэжбэл 1944 ондо гүрнэй захиргаанай аппаратта гаргалхаа гаргалһа 1.5 мил- лиард түхэригөөр эхэ болгодоо байна. Энэ мүнгэнһөө нэгэ миллиард үлүүтэй түхэригтэй немескэ булимтаргагшадһаа сүлөөлэгдһэнэ районуудтай аппараттай гаргалхануудта хүртэхэ юм.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Союзна республикануудай бюджетүүд- эй нилээд эхэжэн хүбин немескэ булимтаргагшадһаа сүлөөлэгдһэнэ районуудтай аппараттай гаргалхануудта хүртэхэ юм.

Мүнгэнэй эрьсэхэнэ гараха нэлөөгү болорхойлохо гэжэ гү, 43 онойхотой сасуул- ба 9.1 миллиард түхэригээр эхэ болохо байна. Олошоо гүрнэй бюджеттэ оруулха мүнгэнэй тоо 23 миллиард түхэриг бол- хо юм, энэ 3.1 миллиард түхэригөөр урған болоно. Энэ утгалтын үнэлэ- нинь хадаа ажайлзбэрин бүтээсын эхэ болон ба арадай ажахын халбар- нуудта олзын эхэ болгоно байна.

Машин эмсэгүүдэй захиргаанай аппаратта гаргалхаа гаргалһа 1.5 мил- лиард түхэригөөр эхэ болгодоо байна. Энэ мүнгэнһөө нэгэ миллиард үлүүтэй түхэригтэй немескэ булимтаргагшадһаа сүлөөлэгдһэнэ районуудтай аппараттай гаргалхануудта хүртэхэ юм.

Гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудай оруулха олзонууд

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.

Урдажэй жэлүүдтэ алли мүн энэ 1944 он соо сэрэгтэй гаргалхануудта, арадай ажахы болон нинтэ соёл болбосорлой хэмжээ- абуулгануудые хүжүүлжэ хэрэгтэ номолгондо зориулагдана мүнгэн эсери- нүүдтэ олохо гол булагын гүрнэй предпрятни болон эмхи зургануудтай сэр- хо олзонууд ба нөөсөлгөнүүд мүн боло- но.